

כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת לקראת 2050

תכנון כלכלי-סביבתי-חברתי
מפגש חברה אזרחית, 8.9.19

הפרויקט במשקפיים של מדדי איכות החיים - Well Being
ע"פ מתודולוגיית ה-OECD

דפנה אבירם-ניצן
המכון הישראלי לדמוקרטיה

הרקע לתהליך

מאיום סביבתי לאיום חברתי-כלכלי-ביטחוני

מומחים שונים מזהירים, כי אי-ההיערכות לשינויי האקלים תגרום למשבר בתחומים הבאים:

1. מחסור במזון

2. מחסור באספקת מים

3. עליית מפלסי האוקיינוסים והצפות של אזורי חוף (בגלל הפשרת הקרחונים בקוטב)

4. מחלות - עלייה בתפוצה של חרקים, וכפועל יוצא מכך שינויים בתפוצה של מחלות.

5. ירידה במגוון המינים של בע"ח – הכחשה של מינים.

הרקע לתהליך

האיום החברתי-כלכלי-ביטחוני

➤ **התייקרות מחירי המזון והמים – מאגרי מים ומזון יהפכו לנכסים אסטרטגיים**
=> תחרות על משאבים => מלחמות ומקרי אלימות.

➤ **פגיעה באוכלוסיות החלשות ועלייה באי-השוויון ובפערים - אוכלוסיות נרחבות**
אחרות יהיו במצוקה, בעוד האוכלוסיות החזקות יסתדרו.

➤ **רדיקליזציה ואנטישמיות – בשל הגירת אוכלוסיות מאזורים פגיעים.**

➤ **מלחמות ומקרי אלימות – תחרות על משאבים עלולה לגרור למלחמות ולהגביר**
את מקרי האלימות.

הרקע לתהליך

ההיבט הישראלי - איום על החוסן של מדינת ישראל

- **תלות במדינות בעלות משאבים אסטרטגיים (מים ומזון) - החקלאות בישראל אינה ערוכה לספק את כל צרכי אזרחיה (ורחוק מכך) <= נאלץ לשלם מחיר יקר מאוד כדי לייבא מוצרי חקלאות. על ממשלת ישראל לדאוג לשימור רזרבות של קרקע שתיועד לחקלאות וכן לבחון דרכים לשמר ולפתח את ענף החקלאות בישראל.**
- **עלייה בחוב הלאומי של ישראל - התייקרות דרסטית במחירי המזון והמים ישפיעו לרעה על החוב הלאומי של ישראל.**
- **פגיעה בחשיבותה הגיאופוליטית של ישראל וערעור המצב הביטחוני - הפשרת הקרחונים בקטבים ועליית מפלס המים <= פתיחת נתיבי סחר ימי חדשים = < החלשת חשיבותו האסטרטגית של המזה"ת כנתיב סחר - < פגיעה בתמריץ לתמיכה בישראל = < ערעור היציבות במזה"ת ופגיעה בעוצמתה הביטחונית של ישראל.**

פרויקט ישראל 2050 - כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת

מטרת הפרויקט

יצירת חזון אסטרטגי ארוך טווח לשנת 2050, המבוסס על היעדים שהציב האו"ם למדינות העולם במסגרת ועידת האקלים בפריז 2015

תוצרי הפרויקט

- הצגת חזון כלל משקי שיכלול סט מדדים ויעדים ל-2050
- יעדי ביניים לשנים 2030 ו-2040
- מפת דרכים וצעדים נדרשים לשם הגעה ליעד
- החלטת ממשלה + שילוב בתכניות העבודה הממשלתיות

קבוצות עבודה ותחומים

Bottom up

- תחבורה – בהובלת משרד התחבורה
- אנרגיה – בהובלת משרד האנרגיה
- בינוי ועירוניות – בהובלת מנהל התכנון
- כלכלה ותעשייה – בהובלת משרד הכלכלה

Top to Bottom

- מאקרו – בהובלת המכון (פרופ' נתן זוסמן)
- העין החברתית – בהובלת המכון (דפנה אבירם-ניצן)

בכל קבוצה חברים נציגים של משרדי הממשלה הרלוונטיים, נציגי מגזר עסקי, ארגוני חברה אזרחית, נציגי מגזרים רלבנטיים וגורמים פרטיים. חברי הצוותים נפגשים אחת למספר שבועות לדיון על יעדים ומדדים לגיבוש חזון תחומי. התהליך מלווה ע"י מערכת שיתוף ציבור אינטראקטיבית שמפעילה חברת תובנות.

מדדים, יעדים וחזון תחומי

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

תחבורה

- פיתוח מערכת תחבורתית מקיימת, יעילה, מאוזנת מהירה ותדירה הינה הכרחית במדינת ישראל, הדלה במשאבי קרקע ובעלת קצב גידול אוכלוסייה הגבוה בעולם המפותח.
- מערכת כזו, תכלול מעבר להנעה חלופית – רכבים בעלי רמת פליטת פחמן מאופסת מצינור הפליטה של הרכב, ובפרט רכבים המונעים בחשמל ותחליפי דלקים.
- תכנון מערכת התחבורה ישולב עם התכנון העירוני באופן שיאפשר שיפור הקישוריות בין אמצעי תחבורה מקיימים, צמצום בשימוש בכלי רכב בכלל ובכלי רכב פרטיים בפרט, והנגשת אזורים מרוחקים לאוכלוסייה על ידי הפחתת זמן הנסיעה "מדלת-לדלת".
- מעבר לתחבורה מאוזנת המתבססת יותר על תחבורה מקיימת מהווה מנוף לצמיחה כלכלית וחברתית של המשק, העלאת הפריון, הפחתת הגודש וחסכון בזמן, צמצום פערים חברתיים על ידי הגברת הנגישות לאוכלוסיות חלשות, הגדלת הפנאי על ידי קיצור זמני נסיעה ועוד

תחבורה

תחום	המדד	יעד ל 2050
רכבים מאופסי פליטה	אחוז הרכבים מאופסי פליטה מצינור הפליטה של הרכב, מסך מצבת הרכבים.	100%
יעילות אנרגטית	צריכת אנרגיה סופית מתחבורה לתושב לשנה (MWh/capita)	טרם גובש סופית
נסועה ברכב פרטי	הפחתת נסועת רכב פרטי יחסית לעס"כ	25% - **
יעילות הובלת מטענים	הפחתת נסועת משאיות ורכבים כבדים יחסית לתרחיש עסקים כרגיל	25% - ***
הגדלת שימוש באמצעים מקיימים	אחוז נסיעות באמצעים מקיימים (תח"צ, אמצעים אישיים ואמצעים לא ממונעים)	יעד 60 - 70%
נגישות	אחוז האוכלוסייה שיכולה להגיע למרכז המטרופולין הקרוב ב - 45 דקות	70%
רמת מינוע	סך כלי הרכב הפרטיים בישראל	5.0 מיליון רכבים <

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

ערים ומבנים

- סביבה עירונית דלת זיהום, תוך בנייה בציפוף אופטימאלי ושימוש יעיל בקרקע לצורך שמירה על השטחים הפתוחים, אשר תפחית לא רק את השפעות הסביבתיות של העיר אלא גם תחזק את עמידותה בפני שינויים אקלימיים.
- הסביבה העירונית תאפשר רצף שטחים ירוקים ומרחבים ציבוריים נעימים ותוססים שיעודדו הליכתיות, יפחיתו את הצורך בשימוש בכלי רכב ויצמצמו את תופעת איי החום העירוניים.
- העיר תהווה מרחב קהילתי, אשר יאפשר יצירת פלטפורמות של כלכלה שיתופית ובכך יקדמו את צמצום השימוש במשאבים.
- כלל המבנים, החדשים והקיימים, יעמדו בתקני בנייה ירוקה, אשר יאפשרו חיסכון באנרגיה ובמים והוצאות הכרוכות בכך עבור משקי הבית, כאשר האנרגיה הנצרכת בעיר תיוצר בסביבה העירונית באמצעות אנרגיה מתחדשת על מבנים ותשתיות.

מבנים וערים

יעד ל 2050	פירוט	מדד
תחום הבנייה		
100% מיחידות הדיור בבנייה ירוקה עד 2030	אחוז השטח הבנוי הקיים ב - 2050 העומד בתקן בנייה ירוקה	בנייה ירוקה
100% מיח"ד צמודות הקרקע עד 2030	אחוז השטח הבנוי הקיים ב-2050 אשר הינו מאופס אנרגטית	בנייה מאופסת אנרגיה
50% עד 2040	אחוז צריכת האנרגיה במבנים המיוצרת במרחב העירוני בשנת 2050	העיר כיצרנית אנרגיה

מבנים וערים

תחום העירוניות

<p>בהתאם לתכנית האסטרטגית לדיור (35%); יעדי משנה יתייחסו לאבני דרך וכן לחלוקה בין "אינפילים" ("infill") לבין חידוש מלאי קיים</p>	<p>שיעור יחידות הדיור החדשות המתוכננות בתוך הגבולות הבנויים של ערים קיימות, מתוך סך כל יחידות הדיור המתוכננות.</p>	<h3>התחדשות עירונית 1</h3>
<p>ייעול השימוש במשאב הקרקע כך שהיקף השטח המופר לנפש יקטן. יעד מספרי ייקבע בהמשך.</p>	<p>היחס בין צריכת קרקע לפיתוח לבין גידול האוכלוסייה (שטח מופר לנפש).</p>	<h3>התחדשות עירונית 2</h3>

תחום העירוניות – המשך...

<p>100% מיח"ד בתוכניות עד 2050</p>	<p>שיעור יחידות הדיור בתכניות חדשות העומדות ביעדי לוח 1 המעודכן בתמ"א 35, וכן בעקרונות לציפוף נכון המפורטים להלן:</p> <p>מרקמיות: השיעור משטח התכנית המיועד לצרכי ציבור ותשתיות לא יעלה על 50%. עירוב שימושים: שימושי קרקע למגורים יהוו יותר מ- 15% ופחות מ- 85% מהשטח הבנוי; 80% מהמבנים המיועדים למגורים בתכנית יתוכננו במרחק הליכה שלא יעלה על 300 מ' ממסחר ותעסוקה.</p> <p>זכות הדרך: היחס בין רוחב המדרכה לרוחב הרחוב יעמוד על 40%.</p> <p>רשת הרחובות: צפיפות הצמתים בערים לא תפחת מ-100 צמתים לקמ"ר, כאשר היחס בין דרכים לשבילים לא יפחת מ-20-80.</p> <p>חניה: הפחתת הקצאות מקומות החניה למינימום האפשרי.</p> <p>פיתוח סביב מתע"ן: העצמת אינטנסיביות הפיתוח סביב תחנות מתע"ן.</p>	<p>עירוניות צפופה וקומפקטית</p>
<p>גידול בכיסוי הצמרות ברחובות הערים עד לרמה שלא תפחת מ... אקלים מדברי - 10%. אקלים סמי צחיח – 15%. אקלים ים תיכוני – 25%. אקלים ים תיכוני עם משקעים מעל 600 מ"מ בשנה – 35%.</p>	<p>שיעור הכיסוי על ידי צמרות עצים של הרחובות העירוניים, בחלוקה לאזורים אקלימיים</p>	<p>צמחיה וכיסוי צמרות</p>

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

תעשייה ופסולת

- קידום תעשייה דלת פחמן וזיהום אוויר, תחרותית מול העולם, חדשנית ובעלת פרויקט גבוה.
- מטרות אלו יושגו באמצעות מעבר לכלכלה מעגלית אשר תאפשר ייעול מרבי בשימוש במשאבים בכלל ומשאבי אנרגיה בפרט, תוך שימוש באנרגיות מתחדשות.
- כלל הפסולת המיוצרת – התעשייתית והמעורבת – תחזור לשימוש באמצעות מחזור או שימוש חוזר ברכיביה, והשימוש בחומרי הגלם החדשים יפחת למינימום האפשרי.

אנרגיה

- החזון, אשר נמצא בשלבי גיבוש, יכוון למעבר לאנרגיה ממקורות מתחדשים וייצור חשמל מקומי בתוך המרחב הבנוי, תוך שמירה על הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל.

תעשייה ופסולת

תחום	המדד	יעד ל 2050
יעילות השימוש במשאבים	אחוז מחזור של פסולת בניין.	טרם נקבע סופית
פליטות גזי חממה בתעשייה	כמות הפסולת המיוצרת לנפש ליום.	טרם נקבע סופית
השקעות סביבתיות	השקעות סביבתיות של התעשייה בטכנולוגיות מקור	ללא יעד
צמיחה תעשייתית	תמ"ג תעשייתי	ללא יעד
פסולת עירונית מוטמנת		0%
פסולת עירונית ממוחזרת		60%
פסולת בניין ממוחזרת		100%
כמות פסולת מיוצרת		ללא יעד

ניתוח השפעת הפרויקט על החברה הישראלית ואיכות החיים

הקשר שבין מדדי ה-WB לפרויקט 2050 "כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת"

➤ לפי הנחיות ה-OECD, תהליך מסוג זה צריך לבחון את התוכנית במשקפיים של מדדי ה-Well Being

על ממשלת ישראל

➤ להבטיח שהתכנון הממשלתי תומך ב:

- שיפור רמת ואיכות החיים של אזרחי המדינה,
- חיזוק חוסן המערכות המורכבות במדינה, משקי הבית והפרטים
- פיתוח בר-קיימא

➤ לבחון

- האם הקצאת ההון והמשאבים עליהם הוחלט משפרת את איכות החיים?
- האם רפורמה כלשהי גורעת או מיטבה עם איכות החיים?

החלטות ממשלה בתחום

- אפריל 2015 - החלטת ממשלה 2494 לבניית מערכת מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.
- מאי 2019 - השקת הדוח הממשלתי הראשון בנושא (2017)
- יולי 2019 – החלטת ממשלה 4631 - לשילוב יעדי הפיתוח של האו"ם לשיפור המשילות ותהליכי תכנון אסטרטגי בממשלה.

מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי - מטרות

➤ לספק למקבלי ההחלטות ולציבור בישראל תמונת מצב חברתית, כלכלית וסביבתית.

➤ לספק למקבלי ההחלטות כלי לבחינת השפעת תהליכי התכנון והתקצוב על איכות החיים.

➤ לייצר מרחב לדיון בין-משרדי – שיאפשר להסיק מסקנות לגבי ההשלכות הבין-משרדיות.

➤ יצרת המרחב הבין משרדי תוביל ליישום גישת ה"ממשלה השלמה", שכן סוגיות אלו

נמצאות, בהגדרה, במרחב הבין-משרדי, הן תורמות לאיכות החיים, והטיפול בהן מצריך

שיתוף פעולה בין משרדי.

גישת ה"ממשלה השלמה" = משרדי ממשלה מתנהלים "מחוץ לגבולות המשימות

שלהם" במטרה להשיג יעדים משותפים ולאגם משאבים. מתאים בעיקר לסוגיות

אסטרטגיות כמו פיתוח תשתיות לאומיות (ממשלת אוסטרליה חלוצת יישום הגישה).

מהו פיתוח בר קיימא?

- פיתוח העונה על צרכי ההווה בלי לפגוע ביכולתם של הדורות הבאים לספק את צרכיהם.
- האו"ם: "פיתוח בר קיימא מתייחס לפיתוח כלכלי וחברתי, המדגיש את חשיבות השמירה על המשאבים של החברה וההגנה על הסביבה. איכות חיים כלכלית-חברתית אינה יכולה להשתפר באמצעים שפוגעים בבסיס המשאבים של החברה"
- ארגונים בינ"ל (או"ם, OECD, Eurostat) יש קשר הדוק בין "פיתוח" ל- "איכות חיים".
- פיתוח בר קיימא = "תהליך השיפור החברתי והכלכלי שנועד להסב הנאה וסיפוק, במובנם הרחב ביותר, לכל חברי קהילה מסוימת, ושיכול להימשך לנצח או לכל הפחות למשך זמן רב מאוד"

התחומים שנבחרו לבחינת

מדדי איכות החיים

(11 תחומים ו- 8 מדדים לכל תחום)

1. איכות התעסוקה
2. חינוך, השכלה וכישורים
3. דיור ותשתיות
4. רמת חיים חומרית
5. רווחה אישית וחברתית
6. ביטחון אישי
7. פנאי, תרבות וקהילה
8. מעורבות אזרחית וממשל
9. בריאות
10. סביבה
11. טכנולוגיות המידע – לא רלבנטי לדיון זה

תחום איכות התעסוקה

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	איכות התעסוקה
				שיעור המועסקים בגילאי התעסוקה העיקריים
				שוויון הזדמנויות בתעסוקה
				שיעור האבטלה הממושכת
				התמורה מעבודה (שכר)
				בטיחות בעבודה
=				שביעות רצון מעבודה
=	=			איזון בין עבודה לפנאי

תחום איכות התעסוקה – השפעה חיובית

מבנים וערים – השפעה חיובית בעיקרה

- **גידול בשיעור המועסקים** - עירוב השימושים ושיפור הנגישות למקומות העבודה בערים.
  - גידול בביקוש לקבלני בניין, שיפוצניקים ואנשי מקצוע בתחומים המקצועיים של בנייה ירוקה.
  - עליית התמורה לעבודה (שכר) – למקצועות בהם צפוי גידול בביקוש.
  - ירידה באבטלה הממושכת.
  - שיפור הבטיחות בעבודה והקטנת שכיחות תאונות עבודה.
  - גידול בשוויון ההזדמנויות בתעסוקה, בעיקר לטובת אוכלוסיות ללא רכב ...
  - **נטל כספי על דיירי/בעלי הבניינים** שיידרשו לעבור שדרוג לבניין ירוק.
  - שיפור האיזון בין עבודה לפנאי
- צפוי שיפור בשביעות הרצון מהעבודה הודות ליישום תכנית זו לתחום המבנים והערים.

תחום איכות התעסוקה – השפעה חיובית

תחבורה – השפעה חיובית בעיקרה

- **גידול בשיעור המועסקים** - גידול הביקוש למקצועות שקשורים לטכנולוגיות הרכב החדשות
- **ירידה בביקוש לנהגים** (נהגי משאיות, מוניות וכו').
- **גידול באבטלה הממושכת** - נהגים שייפלטו יתקשו לחזור לשוק העבודה (לא גזרת גורל!)
- **ייקור שירותי הטיפול ברכבים** חשמליים - פגיעה בעיקר באוכלוסיות החלשות.
- **עלייה בשכר** לאוכלוסיות שיעברו הכשרה מקצועית לתחומי הרכב החשמלי/אוטונומי
- שיפור ניכר של **האיזון בין פנאי לעבודה** – הודות לצמצום העומס בכבישים .
- **שיפור הבטיחות והפחתת התאונות בעבודה** – בעיקר תאונות דרכים במהלך יום עבודה.
- **שיפור שוויון ההזדמנויות בתעסוקה** - שיפור הנגישות לעבודה עבור אוכלוסיות חלשות.

צפוי שיפור בשביעות הרצון מהעבודה הודות ליישום תכנית זו לתחום התחבורה.

נורת האזהרה: ממשלת ישראל צריכה לדאוג להכשרות מקצועיות מתאימות לאוכלוסיות שצפויות להיפגע מהמגמה (זמן סביר לפני כניסתו), כדי למזער הפגיעה בתעסוקה.

תחום איכות התעסוקה – השפעה חיובית

תעשייה ופסולת- השפעה חיובית בעיקרה

- **גידול בשיעור התעסוקה** – הודות להאצת צמיחת התעשייה וענף המיחזור, לרבות ענפי המשק המספקים להם שירותים. המחסור בעובדים מקצועיים עלול לפגוע במימוש פוטנציאל הצמיחה.
- **גידול בשכר** – עם הגידול בביקוש לעובדים בתחומים החדשים שיתפתחו (קלינטק/מיחזור וכו).
- **הקטנת שיעור האבטלה הממושכת.**
- **הגדלת שוויון ההזדמנויות בתעסוקה** - בעיקר באזורי הפריפריה.
- **שיפור הבטיחות בעבודה והעלאת שביעות הרצון הכוללת מהעבודה** בתעשייה.
- **איזון בין פנאי לעבודה** - לא נמצא קשר ברור (?)

פוטנציאל גבוה להשפעה חיובית על איכות התעסוקה הודות ליישום חזון תעשייה ופסולת.

נורת אזהרה – על הממשלה לתת מענה לצורך בהכשרות מקצועיות, כדי למנוע צוואר בקבוק לצמיחה בשל מחסור בעובדים מתאימים. אי-היערכות תפגע במיצוי פוטנציאל הצמיחה.

תחום איכות התעסוקה – השפעה חיובית

אנרגיה - השפעה חיובית בעיקרה

- **גידול בשיעור התעסוקה** – צפי לפיתוח ענפים שתחומים במשק שיתמכו בצמיחה.
- **גידול בשכר** - עובדים עם רמת ידע מקצועי גבוהה ומתקדמת, חלק ניכר באזורי הפריפריה.
- **חיזוק שוויון ההזדמנויות בתעסוקה והקטנת שיעורי האבטלה הממושכת.**
- **שיפור הבטיחות בעבודה** - טכנולוגיות חדשות, אנרגיות ירוקות במקום דלקים וגז (?)
- **איזון בין פנאי לעבודה** לא נמצא קשר ברור (?)

פוטנציאל להשפעה חיובית על איכות התעסוקה הודות ליישום החזון בתחום האנרגיה.

נורת האזהרה - צורך בהכשרות מקצועיות שיתאימו לצרכי התחומים החדשים שמתפתחים.

תחום חינוך, השכלה וכישורים

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	חינוך, השכלה וכישורים
↑	↑	↑	↑	שיעור בעלי השכלה על-תיכונית מקרב בני 30
=	=	↑	↑	שיעור הלומדים במסגרות חינוך מקרב בני 15-17
=	=	↑	↑	שיעור בעלי תעודות בגרות מקרב בני 26
=	=	↑	↑	יחס הסיכויים להיות בעל השכלה גבוהה לפי השכלת הורים
↑	↑	↑	↑	שביעות רצון ממערכת החינוך
=	=	↑	↑	חינוך בגילאי הגן: שביעות רצון ההורים

תחום חינוך השכלה וכישורים – השפעה חיובית

תחבורה מבנים וערים – השפעה חיובית ניכרת

- **שיפור ברוב מדדי החינוך:** בשיעור הלומדים במסגרות חינוך בגילאי התיכון, בעלי השכלה על תיכונית, בעלי תעודת בגרות ובשיעור הלומדים לימודי ערב כמבוגרים (LLL) - הודות לשיפור הנגישות למערכות החינוך וההכשרה.
- שיפור **הסיכוי עבור אוכלוסיות שגדלו להורים חסרי השכלה גבוהה - לרכוש השכלה גבוהה.**
- הגדלת **פוטנציאל הניידות החברתית.**
- **הקטנת תחושת אי-השוויון והאפליה בקרב אוכלוסיות אלו.**

מגמות אלו צפויות להגביר את **מידת שביעות הרצון ממערכות החינוך** השונות.

אנרגיה, תעשייה ופסולת

לא צפויה השפעה ישירה על תחומי החינוך, השכלה וכישורים.

תחום דיור ותשתיות

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	דיור ותשתיות
???	=	 	 	עלות שירותי דיור לחודש (שכ"ד או שירותי דיור נזקפים)
=	=	=	???	ודאות לשירותי דיור (שכירות ובעלות)
	=			אחוז משקי הבית המשלמים תשלומי דיור ישירים ועקיפים בשיעור של 30% או יותר מההכנסות נטו של משק הבית
=				שביעות רצון מהשכונה ומאזור המגורים
=	=			זמן נסיעה ממוצע משוקלל כלל ארצי של נסיעות בשעות השיא של הבוקר (בין 06:00 ל-09:00, ברכב פרטי ובתחבורה ציבורית)
=	=			שביעות רצון מתחבורה ציבורית בסביבת המגורים
	=	=		שיעור התושבים שאינם מחוברים לתשתיות יסוד (מים, ביוב וסניטציה, חשמל)

תחום דיור ותשתיות – השפעה חיובית - מעורבת

מבנים וערים – השפעה חיובית - מעורבת

- הוזלת עלות שירותי הדיור (שכירות/עלות נזקפת למגורים בדירה בבעלות) - עירוניות צפופה ובנייה לגובה תגדיל את היצע יחידות הדיור בערים בכלל ובאזורי הביקוש במרכז הארץ בפרט.
- **התייקרות שירותי הדיור לשוכרי הדירה** - בעלי הדירות יגלגלו לפחות חלק מתוספת העלות על השוכרים.
- **ייקור תשלומי הדיור הישירים והעקיפים** - עלויות נוספות על בעלי הדירות/קבלנים בטווח הקצר (התאמת הבניינים לבנייה ירוקה/מאפסת אנרגיה), תשואה על ההשקעה רק בטווח"א.
- **צמצום זמן הנסיעה בשעות השיא בבוקר ושיפור בשביעות הרצון מתחב"צ בסביבת המגורים.**
- **הוודאות לשירותי דיור** (שכירות ובעלות) – נדרש דיון (?)
- **שיעור שאינם מחוברים לתשתיות יסוד** (מים, חשמל, ביוב וסניטציה) - **על הממשלה** למפות ולתת לכך מענה במסגרת התכנון באזורים הללו.
- **פוטנציאל גבוה להגברת שביעות הרצון של תושבי הערים מהשכונה ומאזור המגורים**
- **נורת אזהרה** - על ממשלת ישראל לתת דעתה כיצד תסייע לתושבים להתמודד עם עלויות המעבר לבניה ירוקה, כדי למנוע פגיעה דווקא באוכלוסיות החלשות ובשוכרי דירות.

תחום דיור ותשתיות – השפעה חיובית

תחבורה – השפעה חיובית בעיקרה

- **ייקור עלות שירותי הדיור (שכירות או עלות דיור נזקפת) - "קירוב" הפריפריה למרכז -** < לחצי ביקוש לדיור -> עליית מחירי הדיור בפריפריה, שתתעצם עם שיפור הנגישות.
- הוזלה/מיתון ההתייקרות של מחירי הדיור באזור המרכז.
- **ייקור תשלומי הדיור הישירים והעקיפים - הוצאות טעינת הרכבים. על הממשלה לבחון חלופות וללמוד מהניסיון הבינלאומי, כיצד להקל את הנטל הכלכלי הצפוי.**
- **שיפור שביעות הרצון מהשכונה ומאזור המגורים.**
- **הקטנת זמן הנסיעה הממוצע (ברכב פרטי ותחב"צ) בשעות השיא בבוקר.**
- **הגברת שביעות הרצון מהתחבורה הציבורית בסביבת המגורים.**
- **שיעור התושבים שאינם מחוברים לתשתיות יסוד ו/או על הוודאות לשירותי דיור – לא נמצאה השפעה ברורה (?)**

פוטנציאל להשפעה חיובית על תחום הדיור ותשתיות.

נורת האזהרה - פוטנציאל לייקור מחירי הדיור בפריפריה, לצד התייקרות תשלומי הדיור בשל עלויות טעינת הרכבים, אשר תכביד בעיקר על האוכלוסיות החלשות.

תחום דיור ותשתיות – השפעה חיובית

תעשייה ופסולת- השפעה חיובית מועטה

- באופן כללי לא זיהינו השפעה ישירה ומובהקת של תכנית תעשייה ופסולת על מרבית תחומי הדיור והתשתיות, למעט הסיכוי לשיפור **שביעות הרצון מהשכונה ומאזור המגורים**, הודות להתפתחות תעשיית המיחזור, שיכולה להקטין את מטרדי הפסולת של אריזות/שקיות/בקבוקים ברחבי העיר, לצד ההשפעה החיובית של הקטנת מטרדי הרעש והזיהום הודות לשדרוג הטכנולוגי/ירוק של התעשיות שסמוכות לשכונות מגורים.

תחום דיור ותשתיות – השפעה חיובית

אנרגיה - פוטנציאל להשפעה שלילית בעיקרה

- **ייקור תשלומי דיור ישירים ו/או עקיפים** – בשל חיוב בעלי הדירות להתקין פאנלים סולריים או אנרגיות ידידותיות אחרות.
  - **ייקור עלות שירותי הדיור** (שכירות או עלות הדיור הנזקפת לבעלי הדירות) – יש מקום לדיון האם קיימת השפעה (?)
  - **הקטנת שיעור התושבים שאינם מחוברים לתשתיות יסוד** - על הממשלה לבחון כיצד יישום תכנית זו (בעיקר השימוש באנרגיות מתחדשות), יכול לתרום לכך.
- פוטנציאל להשפעה שלילית על עליות הדיור, למעט ההזדמנות לשיפור החיבור של תשתיות בסיס לאוכלוסיות שטרם חוברו.
- נורת האזהרה** - על ממשלת ישראל להיערך למיתון ההשפעות השליליות הללו, תוך מתן דגש על האוכלוסיות החלשות. **יש לבחון חלופות לסיוע ותמרוץ האזרחים לבצע את ההשקעות הנדרשות.**

תחום רמת חיים חומרית

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	רמת חיים חומרית
	=	 	 	עלות שירותי דיור (שכ"ד או שירותי דיור נזקפים)
 	 	 		הכנסה מהון ומנדל"ן
	=	=		תשלומי דיור ישירים ועקיפים
 		 	 	שביעות רצון מרמת מצב כלכלי
 	 			חוב ציבורי לתוצר לנפש
=	=			מדד ג'יני לאי-שוויון ברכוש

תחום רמת חיים חומרית – פוטנציאל להשפעה חיובית

מבנים וערים – השפעה שלילית- מעורבת

מבנים - בטווח הקצר: השפעה שלילית בעיקרה

- **ייקור תשלומי הדיור הישירים והעקיפים** - על רקע המעבר לבנייה ירוקה מאפסת אנרגיה.
- **פגיעה ברמת החיים החומרית ובשביעות הרצון ממצבם הכלכלי** של מרבית תושבי ואזרחי המדינה .
- **ייקור מחירי הדיור ושכר הדירה** - גלגול עלויות בנייה ירוקה מהקבלנים לצרכנים, ומבעלי הדירות לשוכרים.
- **פגיעה בציבור שוכרי הדירות וירידה בשביעות רצונם ממצבם הכלכלי** - חלום הדירה בבעלות יתרחק מהם עוד יותר.
- **גידול הפערים הכלכליים בין בעלי דירות לשוכרים/חסרי דירות,**
- **עלייה במדד ג'יני לאי-שוויון ברכוש, באופן שעלול לערער את היציבות הכלכלית-חברתית וליצור תסיסה.**

מבנים - בטווח הארוך: השפעה חיובית בעיקרה

- **העלאת ערך הנכסים הפיסיים של ציבור בעלי הדירות** ושיפור ביעות רצונם ממצבם הכלכלי.
  - **שיפור מצבם הכלכלי של אוכלוסיות חלשות שיהנו משדרוג תשתיות** וחיבורם לראשונה לתשתיות יסוד
- ערים – השפעה מעורבת-חיובית**
- **הוזלת עלות שירותי הדיור** (שכירות/ העלות הנזקפת לדירה בבעלות) - גידול היצע הדירות באזורי הביקוש במרכז הארץ
  - **ירידה בהכנסה מהון לאוכלוסיות החזקות** – פגיעה בבעלי הדירות להשקעה במרכזי הערים.
- נורת אזהרה - השפעה חיובית על רמת החיים החומרית של בעלי הדירות, פגיעה בחסרי דירה בבעלות ושוכרי הדירות.** יש לבחון כיצד ניתן לסייע במימון שדרוג הבניינים ולמנוע גלגול עלויות אלו לציבור שוכרי הדירות.

תחום רמת חיים חומרית – פוטנציאל להשפעה חיובית

תחבורה – השפעה חיובית בעיקרה

- עליה במחירי דיור בפריפריה - הודות לשיפור הנגישות ועלייה בביקוש
- הוזלה/מיתון ההתייקרות של מחירי הדיור באזור המרכז.
- צמצום אי השוויון ברכוש (בתוך קבוצת בעלי הדירות - בין פריפריה למרכז), עלייה בערך הנכסים בפריפריה ועלייה בשביעות רצונם של בעלי הדירות באזורים הללו.
- עליית ערך הרכבים שבידי הציבור, על רקע המעבר לרכבים חשמליים.
- עלייה במדד ג'יני לאי שוויון ברכוש - היה והאוכלוסיות החלשות יתקשו לעמוד במחיר הגבוה יחסית של הרכבים החשמליים ועלות החשמל לטעינתם.

ההשפעה על רמת החיים החומרית של האזרחים ועל שביעות הרצון מהמצב הכלכלי –
תלויה בעיקר במגמות בתחום הדיור והתשתיות, ותפעל לשיפור מצבן היחסי של תושבי פריפריה.

נורת אזהרה - על הממשלה לבחון חלופות וללמוד מהניסיון הבינלאומי, כיצד להקל את הנטל הכלכלי בהקשר זה, בדגש על אוכלוסיות חלשות.

תחום רמת חיים חומרית – פוטנציאל להשפעה חיובית

תעשייה ופסולת- השפעה חיובית מועטה

באופן כללי לא זיהינו השפעה ישירה ומובהקת של תכנית תעשייה ופסולת על רמת החיים החומרית של האזרחים, אולם לא מן הנמנע **שערך הנכסים הלאומיים ועימם גם רמת העושר הלאומית** יעלו ככל שתכנית כלכלה מעגלית תיכנס ליישום ושימור חומרי הגלם הטבעיים (משאבי טבע, תוצרת חקלאית ועוד) ינוצלו ביעילות רבה יותר.

יש מקום לקיים בנושא דיון לבחינת ההשפעות.

תחום רמת חיים חומרית – פוטנציאל להשפעה חיובית

אנרגיה - פוטנציאל להשפעה שלילית בעיקרה

- **ייקור תשלומי הדיור הישירים ו/או עקיפים** – לאור חיוב בעלי הדירות להתקין פאנלים סולריים או אנרגיות ידידותיות אחרות.
- לא ברורה ההשפעה הכוללת על **שביעות הרצון מהמצב הכלכלי**. הדבר תלוי בעוצמת ההשפעה של ייקור עלויות הדיור ותחזוק הדירות אל מול ההשפעה של הוזלת עלויות האנרגיה במשק (שתבוא לידי ביטוי בעיקר בטווח הרחוק).

תחום רמת חיים חומרית – פוטנציאל להשפעה חיובית

כללי

בטווח הקצר

כל רכיבי התכנית צפויים בטווח הקצר להעלות את **החוב הציבורי לנפש**, באחוזי תוצר, לנוכח הצורך בהשקעות מרובות בשדרוג התשתיות הלאומיות, המבנים והערים.

בטווח הארוך

צפוי היפוך מגמה ותחול ירידה **בשיעור החוב הציבורי לתוצר**, הודות להשקעות המאסיביות שיבוצעו, אשר יניבו פירות ויסייעו להעלאת התוצר.

תחום רווחה אישית וחברתית

כיוון השפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	רווחה אישית וחברתית
=				תחושת אפליה ואי-שוויון
				שביעות רצון מהחיים
=	=			היעדר רשת תמיכה חברתית
=	=			תחושת בדידות
				שביעות רצון מאופן הניצול של זמן הפנאי
=				תחושת יכולת ומסוגלות אישית
				אמון כללי (Generalized) trust

תחום רווחה אישית וחברתית – השפעה חיובית

מבנים וערים – השפעה חיובית - מעורבת

- שיפור שביעות הרצון של האזרחים מחייהם ומניצול שעות הפנאי - הבתים יוארו באור טבעי, הרחובות מוצלים ונעימים יותר, יותר שטחים פתוחים וירוקים, עירוב שימושים -> השהייה בתוך ומחוץ לבית נעימה יותר.
- שיפור היכולת והמסוגלות האישית ומכאן גם לשיפור מידת האמון הכללי שחש הציבור.
- שיפור הביטחון העצמי ותחושת המסוגלות – בנייה ירוקה, מערים ירוקות, עירוב שימושים ושיפור הנגישות.
- תחושת האפליה ואי השוויון שחשים האזרחים - השפעה מעורבת
- מצד אחד - בניה ירוקה כסטנדרט מחייב תביא "ליישור קו" בתקן הבניה בכל חלקי הארץ ולכלל המגזרים.
- מצד שני - ייקור עלויות הבנייה לקבלנים ושיפוצניקים, אשר יגלגלו את העלויות הנוספות על ציבור רוכשי הדירות.

נורות אזהרה:

- יש לוודא שתכנית זו לא תישאר נחלת ה"עשירים" בלבד ולהבטיח שתהיה ברת יישום גם באזורים/יישובים דלי יכולת ובקרבת אוכלוסיות חלשות מהעשירונים הנמוכים.
- יש לבחון כיצד יכולה תכנית זו לפעול להקטנת תחושת הבדידות ולהגברת /עידוד רשתות התמיכה החברתית, זאת בדגש על אוכלוסיות חלשות כמו קשישים, אנשים עם מוגבלות וכדומה.

תחום רווחה אישית וחברתית – השפעה חיובית

תחבורה – השפעה חיובית ניכרת

- להקטנת תחושת אפליה ואי שוויון בקרב ציבור המשתמשים בתחבורה ציבורית
- להעלאת תחושת המסוגלות האישית של אותן אוכלוסיות
- שיפור שביעות הרצון מניצול זמן הפנאי
- שיפור הרווחה האישית והחברתית
- להעלאת שביעות הרצון הכללית.
- הגברת האמון הכללי ברשויות
- קידום שוויון הזדמנויות.
- חיזוק רשתות התמיכה החברתיות והפחתת תחושת הבדידות.

פוטנציאל להשפעה חיובית משמעותית על הרווחה האישית והחברתית.

נורת אזהרה: על הממשלה לפעול למניעת תחושת אי-השוויון והאפליה כתוצאה מכך שאזרחים רבים מהמעמד הבינוני והנמוך עשויים להתקשות לרכוש את הרכבים החשמליים ולעמוד בעלויות התחזוקה שלהם.

תחום רווחה אישית וחברתית – השפעה חיובית

תעשייה ופסולת – השפעה חיובית בעיקרה

- הפחתת תחושת האפליה ואי השוויון - הזדמנויות התעסוקה החדשות בתחומים עם פריון גבוה יחסית.
  - שיפור מידת שביעות הרצון של עובדי התעשייה
  - הפחתת תחושת האפליה ואי-השוויון.
  - עלייה בשביעות רצונם של האזרחים מחייהם והגברת תחושת האמון.
  - שיפור שביעות הרצון מניצול שעות הפנאי - סביבת עבודה נקייה ונעימה יותר בתעשייה- < העובד חוזר מהעבודה פחות עייף – יכול לנצל בהנאה מרובה יותר את שעות הפנאי.
  - תחושת הבדידות של האזרחים ורשתות תמיכה חברתיות – לא נמצא השפעה.
- פוטנציאל להשפעה חיובית על הרווחה האישית של עובדי התעשייה.

נורת האזהרה: העדר היערכות ראויה מצד האמונים על ההכשרות המקצועיות צפויה להגביר את תחושת האפליה ואי-השוויון וכן לפגוע בתעסוקה ובתחושת היכולת והמסוגלות העצמית בקרב אוכלוסיות חלשות שיפלטו מהתעשייה. על קובעי המדיניות בתחום לדאוג למערך הכשרות והסבות מקצועיות, שיאפשרו מיצוי הפוטנציאל החיובי של התכנית.

תחום רווחה אישית וחברתית – השפעה חיובית

אנרגיה – השפעה חיובית בעיקרה

תרומה חיובית להגברת **שביעות הרצון מהחיים ומאופן ניצול זמן הפנאי** וכן לשיפור רמת **האמון הכללי**, זאת הודות לשיפור בזיהום האוויר ובסביבת העבודה של עובדי התעשייה וכן בזכות המסר החיובי שיישום תכנית לאומית שכזו מעבירה לאזרחיה – מסר שיש מבוגר אחראי שדואג גם לדורות הבאים.

תחום פנאי, תרבות וקהילה

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	פנאי, תרבות וקהילה
↑	↑	↑	↑	שביעות רצון מאיזון עבודה-פנאי
=	=	↑	↑	השתתפות בפעילויות פנאי קבוצתיות (חוגים, שיעורי תורה, ספורט, בילוי עם חברים ועוד)
=	=	↑	↑	שביעות רצון מהנגישות לפעילויות בכלל ובסופי שבוע בפרט
=	=	=	=	זמן לפנאי במהלך היממה (זמן פנוי ממחויבויות אחרות)
=	=	=	=	יציאה לאירועי תרבות, אמנות או ספורט לפי תדירות וסוג
=	=	↓	=	אי-השתתפות בפעילויות פנאי + פילוח לפי סיבות (מרחק גיאוגרפי, מחסור בזמן פנוי, אי-התאמה לקהל, נסיבות כלכליות ועוד)
=	=	=	=	בדרך כלל האם אתה אוכל לפחות ארוחה אחת בכל יום יחד שאר בני הבית בכלל ובסופי שבוע בפרט?
=	=	↑	↑	ביקור בחיק הטבע: יערות, שמורות טבע וגנים לאומיים, חוף הים, פארקים עירוניים
=	=	=	=	שיעור התנדבות + פילוח לפי דירוג סוציו-אקונומי של הרשות

תחום פנאי תרבות וקהילה – השפעה חיובית

תחבורה, מבנים וערים – השפעה חיובית מובהקת

- שיפור בשביעות הרצון מהנגישות לפעילויות בכלל ובסופי השבוע בפרט.
- הגברת הביקור בחיק הטבע, הגדלת ההשתתפות בפעילויות פנאי קבוצתיות.
- שיפור בשביעות הרצון מאיזון עבודה-פנאי – בעיקר הודות ליישום (מוצלח) של תכנית תחבורה,

אנרגיה, תעשייה ופסולת

- תרומה מסויימת לשיפור באיזון בין פנאי לעבודה (?)

נורת אזהרה: על המחוקק להתאים את חוקי העבודה לעידן המודרני, שכן חוקי העבודה כיום מקשים או אפילו אינם מאפשרים למעסיק לתת לעובדיו גמישות בשעות העבודה. הסרת החסם החוקי למתן גמישות בשעות העבודה תוכל לאפשר מיקסום של התועלות החברתיות של פרויקט זה בכל הנוגע לאיזון בין עבודה-לפנאי.

תחום ביטחון אישי

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	ביטחון אישי
=	=	↓	↓	מספר פצועים קשה והרוגים בתאונות דרכים (ל-100,000 תושבים)
=	=	=	↑	ביטחון ללכת לבד בשעות החשיכה באזור המגורים
↑	↑	↓	↓	מספר נפגעים מעבירות אלימות (ל-100,000 תושבים)
=	=	↓	↓	בריונות בכביש
=	=	↓	↓	מספר מקרי רצח (ל-100,000 תושבים)

תחום ביטחון אישי – השפעה חיובית

תחבורה, מבנים וערים – השפעה חיובית ניכרת

- ירידה במספר הפצועים קשה וההרוגים בתאונות דרכים (ל-100,000 תושבים).
- בהגברת תחושת הביטחון ללכת לבד בשעות החשיכה בסביבת המגורים – בעיקר מבנים וערים.
- הקטנת שיעור הנפגעים מתאונות דרכים.
- ירידה במספר מקרי הרצח (?)
- בצמצום מספר הנפגעים מעבירות אלימות, לרבות אלימות כתוצאה מבריונות בכביש.

פוטנציאל גבוה להגברת תחושת הביטחון האישי בקרב האזרחים.

נורת אזהרה: על גורמי הממשל והרשויות המקומיות מוטלת האחריות להמשיך ולהסדיר את הרגולציה הבטיחותית בתחום, זאת, על מנת למנוע עליה נוספת במספר הנפגעים בתאונות דרכים.

אנרגיה, תעשייה ופסולת – השפעה חיובית קלה

- הקטנת הנטייה למקרי אלימות שנגרמים בשל שחיקה בעבודה – הודות לשיפור סביבת העבודה בתעשייה.

תחום מעורבות אזרחית וממשל

כיוון השפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	מעורבות אזרחית וממשל
=	=	↑	↑	שיעור בני קבוצות מיעוט בשירות הציבורי
=	=	↑	↑	שיעור נשים בתפקידים בכירים בשירות הציבורי
↑↓	↑	↑	↑	הערכת תפקוד של גופים בשירותים ציבוריים
↑	↑	↑	↑	מעורבות אזרחית
=	=	↑	↑	שיעורי הצבעה בבחירות לכנסת
=	↑	=	↑	תחושת יכולת השפעה על מדיניות הממשלה וזמינות המידע

תחום מעורבות אזרחית וממשל – השפעה חיובית

מבנים וערים – השפעה חיובית

- השפעה חיובית על הערכת תפקודם של גופים בשירות הציבורי
- העלאת המעורבות האזרחית בתחומי הממשל והחברה.
- הגברת תחושת יכולת ההשפעה על מדיניות הממשלה.
- העלאת שיעורי ההצבעה בבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות.
- יכול להביא גם להעלאת שיעור בני קבוצות המיעוט בשירות הציבורי ושיעור הנשים בתפקידים בכירים בשירות הציבורי- מדובר בקשר חלש יחסית (?)

יש מקום לבחון כיצד ניתן "למנף" את יישום התוכנית הזו כדי להבטיח שאכן התוכנית תביא להגברת המעורבות האזרחית, בדגש על קבוצות מיעוט.

תחום מעורבות אזרחית וממשל – השפעה חיובית

תחבורה – השפעה חיובית

- שיפור הערכת תפקודם של גופים בשירות הציבורי, כגון משרד התחבורה, מע"צ, רכבת ישראל וחברות ציבוריות וממשלתיות בתחום ההיסעים והתשתיות.
  - הגברת תחושת האמון כלפי גורמי הממשל -> העלאת שיעורי ההצבעה -> להגברת המעורבות האזרחית, זאת הודות להקלת הנגישות לקלפיות, בעיקר עבור אוכלוסיות צעירות כגון סטודנטים שלומדים רחוק מהבית, צעירים שגרים בשכירות ורשומים בכתובת המגורים של הוריהם.
  - כמו כן שיפור הנגישות למרכזי התעסוקה צפוי לסייע לקבוצות מיעוטים ולנשים להשתלב בשוק העבודה בכלל, ובשירות הציבורי בפרט (פחות זמן בפקקים).
- פוטנציאל להשפעה חיובית על יחס האזרחים למוסדות השלטון ומעורבותם האזרחית.

תחום מעורבות אזרחית וממשל – השפעה חיובית

תעשייה ופסולת – השפעה שולית, חיובית בעיקרה

- שיפור תחושת המעורבות האזרחית ויכולת ההשפעה של האזרחים על מדיניות הממשלה – הודות להעלאת המודעות לנזקי הפסולת, החדרת תרבות של מיחזור ושימוש חוזר במוצרים וחומרי גלם.
- שיפור הערכת התפקוד של גופים בשירות הציבורי – הודות להצלחת מהלך של חינוך לתרבות מיחזור ויצרת תשתית מתאימה של פחים ואיסוף.
- שיעורי ההצבעה והשתתפות של בני מיעוטים ונשים בשירות הציבורי ובתפקידים בכירים- לא נמצא קשר ישיר

אנרגיה – השפעה חיובית קלה

- אין השפעה ישירה על המעורבות האזרחית.
  - האמון הכללי במוסדות השלטון והערכה לטובה את תפקודם של מוסדות בשירותים הציבוריים - קשר חיובי (חלש). תכנית ממשלתית נרחבת בתחום תצביע על שימוש נכון ויעיל במשאבים ציבוריים ובכך תתרום לתחושת האמון ויתכן שאף תעודד מעורבות אזרחית והירתמות של האזרחים לפעול ולקדם אג'נדה ירוקה.
- נורת אזהרה:** יש לוודא כבר בשלבי התכנון, שמיקום האנרגיות הירוקות החדשות (כגון חוות סולאריות, טחנות רוח, אסדת חיפוש גז) לא יפגע באופן לא סביר בשטחים הפתוחים והירוקים. פגיעה שכזו תביא לפגיעה באמון במוסדות ובהערכה לתפקודם של המוסדות בשירות הציבורי.

תחום בריאות – השפעה חיובית מובהקת

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	בריאות
↑	↑	↑	↑	תוחלת חיים
↓	↓	↓	↓	שיעורי תמותה / תחלואה מחמש מחלות נפוצות
↓	↓	↓	↓	אחוז הסובלים מדיכאון (דיווח עצמי)
=	=	↓	↓	עודף משקל
↑	↑	↑	↑	הערכה עצמית של בריאות
=	=	=	=	שיעור של תמותת תינוקות

תחום סביבה – השפעה חיובית מובהקת

כיוון ההשפעה על כל מדד				המדד
אנרגיה	תעשייה ופסולת	תחבורה	מבנים וערים	סביבה
↓	↓	↓	↓	מספר ימים בשנה שבהם ריכוז ה-PM2.5 באוויר חורג מהתקן היממתי ומתוכם מספר ימים שבהם החריגה נגרמה מסיבות טבעיות
↑	↑	=	↑	שיעור הפסולת המוטמנת, הממוחזרת והמיועדת להפקת אנרגיה מסך הפסולת הנאספת
↑	↑	↑	↑	שביעות רצון מניקיון באזור המגורים
↓	↓	↓	↓	מספר מינים בסכנת הכחדה, שינוי במספר מיני דגל, מספר מינים פולשים
↑↓	↑	↑	↑	שביעות רצון מרמת הרעש באזור המגורים
↑	↑	↑	↑	איכות מי השתייה בישראל
↑	↑	↑	↑	אספקת אנרגיה ממקורות מתחדשים ביחס לכלל המקורות של אספקת אנרגיה
↑↓	↑	↑	↑	שביעות רצון מפארקים ומשטחים ירוקים וכחולים באזור המגורים

המלצות מרכזיות להתייחסות גורמי הממשל

- נדרשת בחינת עומק של ההשלכות על החוסן הכלכלי-ביטחוני של מדינת ישראל.
- נדרשת בחינה מחודשת של היחס לענפי החקלאות והתפלת המים
- יש לדאוג לשימור רזרבות של קרקע ייעודית לחקלאות
- סנכרון עם תכניות ממשלה אחרות (החלטת ממשלה 922, שבאה להסדיר את פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020)
- סנכרון עם רשויות מקומיות, בדגש על החלשות ועם תכנון אזורי התעשייה ואשכולות.
- הטמעת תכנית חינוכית מקיפה בתחום הקיימות.
- עדכון הסכמי השכר הקיימים שמעודדים נסיעה ברכב הפרטי
- נדרשת בחינת חלופות להקלת הנטל בשל המעבר לבנייה ירוקה ולמעבר לרכבים חשמליים.
- יש להעמיד מערך הכשרות מקצועיות לתחומים הבאים: הרכב החשמלי, אנשי מקצועי בתחומי התעשייה המתקדמת, הקלינטק והמיחזור וכן לאנשי מקצוע בתחומי האנרגיה הירוקה
- ניצול חדירתו של הרכב האוטונומי "להכשרת" הנסיעה בשבת
- גיבוש מערך מוסדר של מעקב אחר התוצאות

תודה על שיתוף הפעולה!